

## **FITXA POST-ACTIVITAT**

### **CAP A UNA SOCIETAT POSTSECULAR?**

**Dins el Simposi internacional: *Estat i religions i la seva relació en les democràcies pluralistes actuals***

## **RELATORIES**

**Data:** 25 de novembre de 2016

**Títol de la taula:** **Cap a una societat postsecular?**

### **Persones que intervenen:**

Camil UNGUREANU, professor de Teoria Política, Departament de Ciències Polítiques i Socials (UPF)

Detlef POLLACK, professor de Sociologia de les Religions (Universität Münster). Membre del Cluster of Excellence "Religion and Politics in Pre-Modern and Modern Cultures"

M. del Mar GRIERA, directora del grup de recerca ISOR i professora del Departament de Sociologia (UAB)

### **Introducció:**

La secularització es va entendre des de la Il·lustració com un projecte que es clouria amb la desaparició de les religions. Aquesta promesa no s'ha complert. La religió segueix present en les societats europees, les més secularitzades del món. Les confessions tradicionalment arrelades en el territori han perdut fidels i la seva pràctica s'ha atenuat, però segueix ben present. La creixent diversitat social ha suposat una diversificació d'altres religions practicades per ciutadans d'altres procedències. Podem parlar d'una revitalització de la religió? S'ha transformat la religió? O potser és que la nostra és una època postsecular?

### **Objectius del Simposi:**

Estudiar com les diverses versions de la laïcitat mostren una major sensibilitat pel fet religiós i quin és el tractament que mereixen les minories en els diversos contextos sociopolítics.

Reflexionar sobre el pluralisme religiós en les societats democràtiques actuals.

### **Conclusions de la taula:**

La primera sessió va tenir per títol "Cap a una societat postsecular?". M. del Mar Giera (UAB) va iniciar el Simposi amb una ponència ([esquema](#)) que, des de la sociologia qualitativa es plantejava la vigència del concepte de secularització; cosa que va fer també Detlef Pollack (Universitat de Münster) però des d'una sociologia de caire més quantitatiu ([esquema](#)). Un dels trets característics d'ambdues ponències va ser la manera com es van apropar a dos conceptes centrals de la seva recerca: la religió i la secularització. Ambdós estudiosos van partir de la incertesa i de la dificultat de definir aquests conceptes, mirant d'evitar d'aquesta manera els

prejudicis habituals que ens impedeixen de contemplar aquests fenòmens en la tota seva complexitat.

Griera va sostenir que la postsecularització és un concepte que no sempre es correspon a un veritable canvi social, sinó que respon en gran part a una manera diferent d'entendre la secularització per part dels experts de la sociologia de la religió. Va apuntar també al fet que la postsecularització és un concepte que té conseqüències normatives, és a dir, si arribem a una diagnosi social que ens fa constatar la pervivència de les religions en contradicció amb el mite secularitzat segons el qual tot allò religiós i espiritual estava condemnat a desaparèixer, aleshores les institucions de l'Estat que garanteixen el respecte a la llibertat religiosa hauran d'actuar en conseqüència.

Amb l'objectiu d'entendre quin paper ocupa la religió en les societats actuals, les recerques de Griera s'apropen a aquest fenomen en les societats plurals tot abandonant i fent abstracció, en la mesura del possible, dels trets que en la tradició cristiana s'associen a la religió. Des d'un punt de vista sociològic, això s'expressa en una concepció de la religió que en distingeix dues dimensions: la transcendència i la identitat cultural.

Quant a la secularització, segons Griera, cal distingir tres sentits diferents: la diferenciació de les esferes seculares, el declivi de les creences i pràctiques religioses, i la privatització de la religió.

Els estudis de Pollack sobre la secularització tenen la intenció d'oferir una base empírica per a comprendre el sentit que encara posseeix la religió a les societats plurals contemporànies. Les conclusions a les que arriba és que els processos de modernització tenen en última instància un efecte negatiu en l'estabilitat de les comunitats religioses i en les pràctiques i conviccions religioses. També conclou que hi ha una correlació negativa entre el PIB dels països i la creença en entitats sobrenaturals religioses, així com el fet que es constata un tall generacional caracteritzat pel fet que en els joves es dona una major presència de l'espiritualitat.

#### **Cinc idees clau de la taula:**

1. La secularització europea no ha de ser entesa com una privatització generalitzada de les creences religioses.
2. L'Estat no pot romandre aliè al fet que la religió segueix ocupant un lloc rellevant en la vida de moltes persones. Ha de vetllar per un respecte adequat a la llibertat religiosa.
3. S'observa una correlació negativa entre el PIB i la creença en Déu.
4. Es constata un tall generacional: les generacions més joves tenen més tendència cap a l'espiritualitat.
5. Cal prendre en consideració tant els elements de transcendència com els identitaris. En ocasions pot ser difícil distingir entre identitat religiosa i identitat cultural.

#### **Objectiu de la taula:**

El tema ens fa reflexionar sobre els llocs comuns que associem a la religió i a la secularització. Per entendre què és la religió avui no serveixen les categories que habitualment hi associem,

sinó que cal observar les descripcions que fan les persones de si mateixes i també les seves pràctiques. En conclusió, la nostra societat està caracteritzada per un pluralisme del qual no es

poden excloure les identitats religioses i aquestes han de ser preses en consideració per les institucions de l'Estat si es vol respectar la llibertat religiosa.

## **CV ponents**

### **Camil UNGUREANU**

Doctor en Ciències Polítiques. Professor de Teoria Política (UPF). Les seves àrees d'investigació són: filosofia política contemporània, història del pensament polític modern, relacions entre religió i política, teories de la retòrica, teoria crítica i cinema i política.

Web CV: <http://dcpis.upf.edu/~camil-ungureanu/materials/cv.pdf>

### **M. del Mar GRIERA**

Directora del grup de recerca ISOR i professora del Departament de Sociologia (UAB). Doctora sociologia, amb una tesi sobre polítiques públiques i diversitat religiosa. Ha estat investigadora convidada a diverses institucions europees i dels EUA. Cofundadora de la xarxa GREMHER d'investigació en antropologia i sociologia de la religió.

Web: <https://uab.academia.edu/MarGriera>

### **Detlef POLLACK**

Professor de Sociologia de les Religions a la Universitt Münster. Membre del Cluster of Excellence "Religion and Politics in Pre-Modern and Modern Cultures". Del 2004 al 2009 va participar del projecte de recerca "Church and Religion in an Enlarged Europe. A study on the Social Significance of Religion in East and West".